

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtrek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v ino-
zemstvu 140 — K letno.
Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 1 K za
vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 50 K.

Telefon uredništva
št. 812.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 2 K — vin.
dvakrat . . . 1 K 50
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin.
Oznaniha sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklame tije so proste poštne.

Kršenje avtonomije višjega šolskega sveta.

Šolska samouprava ali kulturna in šolska avtonomija je bil vedno ideal slovenskega učiteljstva. Vse naše stremelje je težilo za popolno ločitvijo šolske uprave od politične, in dosegli smo, da je danes v Sloveniji na čelu naše samoupravne šolske oblasti šolnik in ne več politični šef. To je pridobitev, ki je neprecenljive važnosti za šolstvo, in ki jo je obraniti za vsako ceno. Ne samo ohraniti, temveč jo je potreba izpopolniti tudi navzdol. To je naša zahteva, in slučaj kažejo, da je to nujna zahteva!

Višji šolski svet ima svoje avtonomne pravice, med katere spada tudi nameščenje in premeščenje učiteljstva, uvedba disciplinarnega postopanja in disciplinarni izrek nad učiteljstvom. Učiteljstvo je torej državno uradništvu, podrejeno avtonomni šolski oblasti in potom oddelka za uk in bogočastje prosvetnemu ministrstvu. Ni pa učiteljstvo v nobenem slučaju uradništvu politične uprave, ki bi smelo preko avtonomnih pravic šolske uprave, poljubno z njim razpolagati.

Pred samovoljnim postopanjem, in pred t. zv. postopanjem »pod klobukom«, niti učiteljstvo plenim višjega šolskega sveta, v katerem sede tudi zastopniki in predstavitelji učiteljstva.

Desetletja je bila avtonomna pravica deželne šolske oblasti strogo varovana od političnih šefov — cesarskih namestnikov; niti »nekronani vojvoda slovenski« dr. Iv. Šusteršič, se je ni dotaknil. In sedaj, v svobodni državi, ko je avtonomija šolske uprave dobila izraza tudi v obliki predsedstva šolske oblasti, se je izvršilo to, kar se nam ni pripetilo prej desetletja.

Stalno nameščen učitelj z družino, ki bil premeščen brez uvedbe disciplinarnega postopanja, brez izreka šolske oblasti in danes faktično ne ve — zakaj. Predsedstvo pokrajinske vlade ga je preko višjega šolskega sveta in preko poverjeništvu za uk in bogočastje brzoglavno premeštilo in mu zagrozilo s suspendacijo, ako ne nastopi novega mesta.

S tem je bila prezrta višja šolska oblast, je bilo prezrto poverjeništvo za uk in bogočastje in so bile kršene in poražene avtonomne pravice višjega šolskega sveta.

Konstatiramo, da v dobi najbrutalnejšega preganjanja učiteljstva ni bil noben učitelj kazensko premeščen brez seje deželne šolskega sveta; niti v dobi, ko so nabesneje divjali dr. Šusteršičevi priganjači po deželi in pritiskali na

okrajne glavarje, ko je imel dr. Šusteršič absolutno moč v deželni šolskem svetu, ne v času, ko mu je bil baron Schwarz absolutno vdan. Niti baron Schwarz, ki je bil hkrati predsednik višjega šolskega sveta ni izvršil nobenega premeščenja brez seje deželne šolskega sveta in je tudi vsa premeščenja »iz službenih ozir« pripuščal le po izreku seje deželne šolskega sveta.

Učiteljstvo je bilo vsaj formalno varovano proti brezpravnosti!

Prepričani smo, da je vzrok temu premeščenju le enostranska informacija pokrajinskega predsedstva in to, ker se ni izvedla preiskava potom šolske oblasti. Če bi bila izpeljana šolska samouprava tudi na nižji stopnji in bi bila ločena šolska uprava od politične tudi pri okrajnih šolskih svetih, bi se ta slučaj nikdar ne pripetil.

Učiteljstvo ni našlo v okrajnih glavarjih svojih zaščitnikov v avstrijski do-

bi, in je ne najde sedaj: ščitili bi ga pa sigurno šefi. Če bi bila izvedena samouprava šolstva tudi na nižji stopnji. Navajamo samo dva slučaja: Veliko dolino, ko je bilo učiteljstvo vse šole dejansko napadeno zaradi protidržavnega razpoloženja ljudstva, a ni našlo zaščite pri okrajnem glavarju, in sedanji. Pač pa je našlo učiteljstvo v okrajnih glavarjih svoje najstrožje predstojnike. Čast izjemam!

Poleg drugih šolskih in pedagoških razlogov govori torej tudi ta moment odločno za popolno ločitev šolske uprave od politične.

Zagotovilo imamo, da bo predsedstvo naše organizacije podvzelo vse korake, da dobi učiteljstvo popolno zadoščenje za navedeni slučaj, in da se zavaruje proti brezpravnosti!

Vprašanje uradniške pragmatike in učiteljstvo.

27. pret. m. je bil v Kočevju sestanek javnih nameščencev, na katerem je procal g. poslanec profesor Reiser o uradniškem vprašanju.

Iz njegovega stvarnega in zanimivega poročila podajem sledeče:

Pri nas je uradniško vprašanje, v prvi vrsti gnotno vprašanje, v drugih pokrajnih države pa pragmatično, da odstrani ne zdržne koruptne razmere.

Uradniško vprašanje je državno vprašanje.

Prvotni načrt avtomatike, po katerem bi uradništvo napredovalo zgolj po letih avtomatično, je propadel in uveljavil se bo drugi, v katerem bodo plače avtomatično položajne, to se pravi avtomatične z ozirom na kategorijo, razred ali čin, v katerem se kdo nahaja, položajne pa v toliko, da upoštevajo njegov socialni položaj, oziroma predstojanje.

Upa, da bo načrt predložen nekako okoli Božiča vladi in upanje je, da pride na zakon kot eden prvih v javnost.

Pri tem pa bodo urejene tudi poštne.

Seveda je to še dolga pot in ni nam treba biti preveč optimističnim.

Prevod na dinarske plače.

Nato je prešel g. poslanec na razpravo o draginskih dokladah oziroma uveljavljanju vprašanja dnevnice, ki je nujno z ozirom na naš gnotni položaj.

Ob tej priliki pa se je dotaknil prejšnjega vprašanja, izboljšanja gnotnega položaja posameznim kategorijam uradništva

Omjenja razburjenje, ki je zavladovalo med uradništvom, ko je bil del istega deležen trenutnega izboljšanja. Sploh je bilo vse prevajanje v dinarske plače krpare, ki je moglo le polagoma zbrisati razlike med raznimi kategorijami nameščencev.

Pripominjam pa, kot g. poslanec, da misli pod imenom uradnik državne uslužbenice vseh vrst. (Učiteljstvo, uradništvo, poduradništvo itd.).

Tako je prišlo do tega, da je bil eden prvih stanov države, katerega plača je bila prevedena v dinarje, učiteljski stan, niemu je sledil stan sodnikov.

Razburjenje, ki je tedaj nastalo med uradništvom in deželnimi dušaka celo v odločnih polemikah po listih, je nastalo le vsled neumevanja položaja.

Po poslančevem mnenju, ki se mu mora pridružiti vsak misleč človek, je vsako izboljšanje gnotnega položaja posameznih stanovskih kategorij, le toplo pozdravljati, ker nas vsaka taka regulacija približuje idealu končne popolne ureditve uradniškega gnotnega položaja. Da smo bili mi in sodniki prvi (razen častnikov in uradnikov agrarne reforme), ki smo bili deležni dinarskih plač, je vzrok edino ta, da sta ta dva stanova edina, v kateri ima v Srbiji vstop le kvalificiran uradnik.

Povsod drugod vstopajo v Srbijo — in še bolj so vstopali posebno neposredno po prevratu vsakovrstni nekvalificirani — elementi pod protekcijo strank. Seveda so to ponajveč posledice vojne in ne-

urejenih povojnih razmer. Tu tiči jedro korupcije in edina stanova, ki tvorita tu jez splošni pokvarjenosti, tvorita učitelj in sodnik. Zato je država dvignila učiteljstvo in za njim sodnike in tu so prvi padle pokrajinske meje, sad stoletne ločitve.

Tako je moralo biti — a mi nismo tega imeli! Nikomu ni prišlo na um, da bi se bil obrnil na kako informativno mesto in tako ustvaril enotno fronto deševnega proletarijata.

Ustanovitev Saveza drž. nameščencev.

Zato je pozdravljati 1. okt. t. l. ustanovljeni Savez vseh nameščencev države.

Toda odločen korak je storjen — zato le naprej v enotno falango vsi, ki delujemo s svojim intelektom za državo, narod in splošnost v korist.

Tako je prišlo, da so bili profesorji izenačeni sele z 1. januarjem t. l. in tako je dalje zanimivo razpravljati, g. profesor, o borbi za izenačenje plač slug in poduradnikov.

Mnogo zanimivosti je podal o trnevi poti borbe za izenačenje draginskih doklad.

Opozarja na to, da bi marsikaj dosegli prej in brez posebnih težav, če bi svoje težnje prav naslavljali, tako pa romajo razne prošnje in lamentacije na nekompetentne urade in leže tam zaprte in nerešene.

Opozarja na zakonodajni odbor skupščine. Vse težnje je adresirati nanj.

Ostra, a opravičena je bila kritika organizacij, ki ne delajo ničesar v pozitivnem smislu.

V kritiziranju nedosežni, v delu zadnji. Podaja dokaze, ki osvetle marsikaj, kar nam je neumljivo, če bremo samo duševne proizvode poklicanih in nepoklicanih kritikov.

Draginske doklade.

Nato nam je podal izčrpno poročilo o stanju vprašanja draginskih doklad, katero bo po njegovem zatrdilu rešeno okoli novega leta 1922.

Številke ne navajam, ker planejo nanje kot gladni volkovi razni paraziti, ki izrabljajo vsako napovedano povišanje v svoje spekulativne — nečedne namene.

Le splošno rečem, da po njegovem načrtu pridobimo in obremenimo državni proračun z znatno svoto, katero tudi zamolčim, ker »nočem razburjati razne kršene in nekršene Jude, ki žive le od izsesavanja ljudstva. Toliko o povišanju dnevnice in draginskih doklad.

Ugotavlja preveliko število nameščencev in ogromen naval na državne službe. Da se to odpravi je treba teme-

Ivan Cankar — za slovensko mladino.

Neoporečena dolžnost vzgojiteljev je danes, da seznanjamo mladino z deli Ivana Cankarja velikega genija. Seveda je treba iz vzgojnega vidika prav temeljito presoditi, kateri spisi so primerni za mladino.

Dosedanja berila za šolsko mladino so bila večinoma prepojena s spisi moralizirajočih vsebine. Nič boljši niso v marsikaterem oziru mladinski spisi in knjige.

Navidezno tiči blag namen v prozornih morali in odelih spisih, ki jia prikazuje takozvani »umetni simbolizem«.

Kdor se je pa globlje seznanil z otroško psiho, ve, da le velika, resnična umetnost more trajno in uspešno vplivati

na občutljivo in nežno dušo mladine. Če našo dečo ne bomo seznanjali z deli naših prvih pisateljev, ki jih preveva naravni simbolizem, se ne bodo znali nikar orijentirati v bodočem, samostojnem življenju. Seveda moramo izločiti vse, kar bi kot vzgled mikalo — iz nižin in pokvarjenosti življenja.

Ivan Cankarja spisi so trije evangeliji! On proslavlja ljubezen do domovine, do človeštva in do matere. Slednjim je postavil, kakor trdi z upravičenostjo znani poznavalec Cankarjevih del, dr. Ciril Oblak, spomenik, ki sega do neba.

Ostre, v dna duše zgoče so besede, ko govori o grehih, zmotah in zlobnostih našega ljubljene naroda; a mile, mehke in rajske so, ko govori o materi. Velik del nesmrtnih podob je posvetil ubogim ne-

zakonskim otrokom, takozv. nebogljencem, ki jih je pijana strast zvalila v življenje kot — obsojence!

Če je učitelj komentar, ki je potreben za pravo razumevanje Cankarjevih del, potem so za mladino najprimernejši spisi »Za Križem« — s slikami, »Mintštrant Jakce«, »Ihre«, »Pavličkova krona« itd.

Čudovita lepa povestica, dar za otroke, je »O prečkah«. — Tudi v knjigi »Moje življenje« je vse polno slik in spisov iz njegove otroške dobe; ko se je Ivan Cankar šolal v vrhniški ljudski šoli, pasel, ministriral in preživljal brezskrbna leta doma, pri starših.

Ne glede na črtice, ki jih prinašajo v pravem razumevanju tudi naši »Šolski listi«, je priporočati malo bolj odrasli mla-

dini predvsem izvirni roman uboge družine »Na blancu« in prečudapolni zadnji pozdrav »svoji neskončno ljubljani domovini«. »Podobe iz sanj«. Iz te knjige so posebno priporočljive slike »Gospod stotnik«, »Ranjenec«, »Ogledalo«, »To so pa rože«, in še druge, z malimi izjemami, kakor »Iz čna«, »Zaklenjena kamrica«, »Edina beseda« i. dr.

Mladini je bila namenjena povest: »Vojska cesarja Janeza«, a prešibko je že bilo življenje, da bi zmoglo, kar je hotela njegova gigantska duša.

Kar je pa ustvaril neposredno za mladino, je tako silno in tako veličastno, da bo še dolgo črpala mladina življenje iz njegovih del.

J. Radovan.

ljite reforme uprave, ki obremenjuje sedanje nameščence z ogromnim in mnogo krat nepotrebnim delom.

Po geslu da, kdor je zdrav, pa ni kvalificiran za državno službo, mora na delo, se v doglednem času položaj izboljša.

O šestmesečnih bolezenskih dopustih.

Pereče vprašanje ukinitve drakon-ske naredbe glede ustavitve drag. doklad. (dnevnic) dopustnikom po šestih mesecih dopusta. (Služb. Nov. št. 129 od 11. VI. t. l. člen 23.) poroča g. poslanec, da bo vsakdo, ki bo na dopustu, užival polne dnevnice eno leto in po preteku leta mu bodo avtomatično teklo pokojninske dnevnice, če bo do tedaj rešena ali pa ne prošnja za vpokojitev (ali pa za morebiten nadaljni dopust).

Dnevnice poročenih uradnic.

Glede priznanja celotnih dnevnice poročenim uradnicam (meni g. poslanec), da bo težko kaj uspeha z ozirom na odpor preminjnih faktorjev.

Še nekaj o pragmatiki.

Zanima nas nadalje dejstvo, da pride v pragmatiko tudi aktivitetna doklada pod imenom stanarine.

Učiteljstvo bo sprejeto v pragmatiko, ki pride šele v obravnavo pred skupščino.

PRIZNANJE NAŠE MATURE OGROŽENO!

Toda dvomljivo je, če bo že zdaj matura učiteljskih izenačena in priznana enakovrednim z maturo gimnazij in realk.

Zato učiteljska centrala in pokrajinska poverjeničstva na krov.

Do danes ni še našega zastopnika v odseku, ki dela na novi službeni pragmatiki.

Zganite se, da ne bo prepozno, ker je organizacija v prvi vrsti tu, da nas zastopa odločno in z uspehom povsod, kjer se gre za naše gnotne interese.

Naše težnje so v celoti premalo znane drugim faktorjem. Govorimo mnogo, a to bolj med seboj!

Zato vnovič: Pozor!

Bili smo in utegnemo še biti razočarani, ko zagledamo svoje po drugih od-kazano nam mesto v vrsti nameščencev Jugoslavije.

Potrošačke zadrage.

Tudi vprašanja potrošaških zadrug se je dotaknil in ugotovil, da ne prospe-vajo in ne bodo prospevale največ po naših krivdi. Ugotovi, da se mnogo preveč govori o tem in navaja številke, ki ne dosežajo ogromnih števil, navedenih v časopisnih kritikah.

Naredba o teh zadrukah bo ukinjena najbrž in vplačane svote vrnjene.

Begunsko vprašanje.

Tovariši in tovarišice — begunci pa upajte, najbrž boste deležni — ako bo to tudi v Srbiji za po vojni oškodovane sprejeto, gnotnih podpor. Toda gotovega vam ne morem poročati ničesar — kakor ni niti g. poslanec operiral z demagoškimi frazami.

Konstatiral je dejstvo, da mislijo tudi na sirote, ki so bežali in izgubili pri tem svoje premoženje.

G. poslanec je koncem govora apeliral na naš idealizem in vtil je v nas upanje, da nismo tako zapuščeni, kakršne se čutimo, zroč po naših pokrajinah.

A. M.

DRAG. HUMEK:

Udejstvitvo rokotvorni pouk. (Dalje.)

Pri vseh teh vajah smo se naučili toliko, da lahko poizkusimo zvezati knjigo. Koliko knjig bi bilo lahko po naših domo-vih, ko bi bile vezane, ne pa samo zložene tako, da izpadajo listi in izgine koncu dragocena knjiga, ki bi jo lahko čital rod za rod. Pri rokotvornem pouku nečemo posegati v tajnosti knjigoveške umetnosti, ž nje težkimi okraski, napisi in obrezami. Hočemo le trdno vezano knji-go. In to dosežemo z neverjetno lahkoto.

V domačem življenju potrebujemo čisto primernih posod za razno drob-njav. Naše ženske skrbno spravljajo škat-lje za gumbe, semenje itd. Izdelovanje preprostih kvadratnih škatelj ali težavno. Pozneje izdelamo celo škatle raznih oblik in s pokrovi pa tudi s predali. Kjer je to možno, naj učenci take izdelke okra-majo s papirnati izstrižki ali z risbami, ki so jih izdelali pri risanju. V takih slu-čajih upoštevamo naravno ornamentiko.

Vrsto izdelkov iz papirja in lepence lahko po potrebi pomnožimo ali skrajamo. Ta lahko kaj izpusti, oni pridene. Veliko glav. veliko misli. Tudi je umljivo, da mo-ramo učno snov razdeliti na posamezne

razrede. Čim višji je razred, tem več lah-ko dosežemo in tem težje izdelke smemo zalitevati od učencev. To pa le, če smo jih vzgajali v pravem smislu izpočetka.

O potrebni opremlitvi za razna dela bom govoril pozneje. Omeniti pa moram že na tem mestu, da si mora učitelj poma-gati sam. Pomagali mu bojo tudi učenci. Neverjetno je koliko šare navlečejo v šo-lo, če imajo potrebno zanimanje za stvar in zanimanje moramo vzbuditi. Tudi si mora potreben načrt dela ustvari-ti vsak učitelj sam, računajoč s krajev-nimi in šolskimi razmerami. Ni vse za vaško šolo kar je za mesto, in narobe.

Po mojem mnenju je obdelovanje le-sa najvažnejša naloga rokotvornega pou-ka. Po naših šolah je pa žal v doseda-njih razmerah tak pouk neizvedljiv. Na-vzlic temu bom obravnaval priprosto mi-zarstvo kolikor moči izčrpnem, ker delamo bolj za prihodnost kot za sedanjost.

Predno se pa lotim tega vprašanja, bom na kratko opisal delo v rokotvornem tečaju za ponavljalne učence, ki sem ga imel v Krškem. Radi pičlo odmerjenega prestora navajam samo načrt, v kolikor sem ga z učenci praktično izvedel. Na-črt je obsegal nastopna za gospodarsko življenje na kmetih pomembna in važna dela.

Kako se kolje les za napravo roča-rov, toporišč, prečk in podobnih predme-tov, ki morajo biti iz razklanega lesa. Kako ravnamo s takim lesom pri shra-njevanju in sušenju. Obdelovanje lesa z bradljo, rezilnikom in obličem v svrhu na-prave ročaja ali toporišč za kladivo, dleto, teslo, sekirico, sekuro, motiko, krampico, lopato, gnojne vile in podobne predmete. Kako pravilno nasadimo taka erodja. Vzročilo in povprečno žaganje. Kako naredimo preprost zaboj. Zabijanje žrebljev. Preprosto skoblanje desk in le-tev. Skrbneje izdelan zaboj ali predal za ližol, žito ali kako drugo semenje. Vrta-nje. Lestva z uvrtnimi klini. Stolec z uvrtnimi nogami. Trinožec. Čeljusti za grablje. Izdelovanje in zabijanje zob. Izolbenje. Kako izdelamo kozišče. Lestva z udolbenimi klini. Steber in ranta. Grab-ljišče iz izrastenega ali razklanega kola. Vile za seno iz izrastenega ali razklanega kola. Kako sparimo in upognemo kol. Lesen ohršč za čebrček ali sodec. Lesen obroč za škafo in njega vezava s stopinjjo. Drenje viter iz leskovih kolov. Vitre iz preklanih kolov. Pletenje iz navadnih vi-ter. Lesa, koš, košara. Pletenje iz slame in viter. Pehar, pokrovka. Kako naredi-mo navaden obroč iz valjanega železa. Ščenkane. Uporaba žice. Kako zvezemo z žico lonec ali skledo. Opombe o lesnih vrstah in o vrednosti lesa za gospodar-stvo. Skrb za orodje.

Umevno je, da sem sestavil načrt po potrebah kraja, in da v načrtu ni marsi-česa, kar bi hoteli poizkusiti v kakšnem drugem kraju. Tako n. pr. ni nikakršna umetnost zbljanje okvirčkov za čebelne panje, ali pa izdelavanje tanjših lažjega sestava. Vsak učitelj, ki se to resno loti svoje naloge, bo izlaska dodal takemu al podobenmu načrtu to ali ono kar misli, da bi ugajalo tamošnjim razmeram.

Podoben, nekoliko razširjen načrt, sem sestavil za vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru, ki hoče uvesti za svoje učence rokotvorni pouk. Oddelek za kmetijstvo, pokrajinske uprave za Slove-nijo je tej nameri ugodil in tudi potrdil predloženi načrt.

Iz Jugoslavije.

— Nove draginjske doklade. Listi poročajo: Posebna komisija, ki je imela nalogo izdelati projekt zakona o izena-čenju uradniških doklad, je končala svoje delo in pride zakonski načrt pred speci-jalni odsek zakonodajnega odbora, ki bo načrt še enkrat pretresal in potem defini-tivno sprejel. Najvažnejše določbe so sledeče: Razlika med srbskim in pre-čanskim uradništvom se odpravi. Drža-va se razdeli na štiri draginjske razrede, po katerih se diferencirajo draginjske doklade. Doklada v 4. razredu znaša 20 dinarjev dnevno; potem se zvišuje pri vsaki stopnji za dva dinarja. Važno je tudi povišanje doklad za družinske čla-ne od 3 na 5 dinarjev. Istočasno se izvrši izenačenje plač vseh onih kategorij, na katere se ne nanaša uredba št. 60.000, posebno manipulantom in davnikom. Komisija se je na predlog poslanca Reis-nerja zedinila v tem, da se imajo vsi pen-zijonisti prenesti na nove osnovne plače aktivnih sovostnikov. Eliminirani sta bili dve odredbi glede duhovništva vseh ver, ker se ne moreta razpravljati v zakonu o državnih nameščencih. Komisija je spre-ela dalje predlog poslanca dr. Žerjave, da bodo profesorji in docenti visokih šol dobivali 75-odstotne višje doklade nego ostali uradniki istega kraja. Za formuli-

ranje detajlnih sprememb, ki so bile skle-njene, je bil pooblaščen poslanec dr. Reis-ner, ki jih bo potem predložil finančnemu odboru.

— Kaj je tov. Möderndorfer zakr-vih? V nedeljo, dne 27. pr. m. se je zbralo skoro vse prebivalstvo iz Mežice, nad 300 ljudi na javnem protestnem shodu zaradi tega slučaja. Nihče ni vedel ničesar povedati proti tov. Möderndorferju, nasprotno, vsi so zelo zadovoljni z njim. Deputaciji delavstva je izjavil gospod gla-var, da ničesar ne ve. Nadučitelj in okrajni nadzornik vesta o njem le samo hvalo. Kdo je proti njemu? Na shodu na-vzoči vladni komisar je izjavil da tudi ne ve ničesar slabega. Pristojni višji šolski nadzornik se je tudi pohvalno izrekel o njem. — Hočemo čiste vode in slučaj se mora pojasniti, kaj je bilo vzrok, da se je ukaz za premestitev izdal na tako nujen rok in brez preiskave. Vlada se mora izjaviti in naša dolžnost bo, da ne miru-jemo prej, da bo odkrita resnica!

— Na shodu v Mežici je bila sprejeta naslednja resolucija: Kmetstvo in indu-strijsko delavstvo, zbrano na protestnem shodu JSDS in KDZ v Mežici dne 27. no-vembra t. l. v številu preko 300, odločno protestira proti nezakoniti in popolnoma neutemeljeni premestitvi tukajšnjega učitelja sodruha Vinkota Möderndorferja, ki uživa splošno zaupanje vsega prebival-stva Mežiške doline, izvzemesi klerikalne hujšakače, dočim je dostojno prebivalstvo, in sicer tudi tisto, ki versko čuti, — vse za tega vzornega učitelja ter je n. pr. ce-lo sam načelnik krajnega šolskega sveta (klerikalec) podpisal izjavo za imenova-nega učitelja. Iz tega je jasno, da so proti njemu le posamezniki, ki se boje, da bi ta dobri učitelj preveč odprl ljudstvu oči in jih s tem usposobil, da si v bodočnosti lažje izboljšajo svoj teški položaj. — Iz-javljamo, da bomo v slučaju, če bi naš protest ne bil upoštevan, dokazali, kako znamo vsi brez razlike strank svoje učitelje braniti pred samovoljnostjo posa-meznikov. Izjavljamo tudi, da se bomo tako postavili za vse učitelje in brez ozi-ra na strankarsko pripadnost, ker hoče-mo, da bodi učiteljstvo v svojem vzvi-šenem poklicu popolnoma svobodno. — Če bi pa zagrešil kak učitelj kaznivo de-lanje, naj se uvede proti njemu preiska-va! Brez preiskave in sodnega izreka o ugotovljeni krivdi ne sme biti nihče niti najmanj kaznovan.

— Nameščanje provizoričnih učite-ljev. Zakonodajni odbor je odobril orga-nizacijski red višjega šolskega sveta v Ljubljani, v katerem je med drugim tudi določba, da spada tudi nameščanje pro-vizoričnih učiteljev, ki so jih dosedaj na-stavljali okrajni šolski sveti, v kompe-tenco višjega šolskega sveta.

— Poziv. Kočevsko okrajno učiteljsko društvo poziva vse svoje člane in članice, da v najkrajšem času poravnajo vse zastanke in plačajo, kar mu dolgu-jejo na članarini za tekoče leto. Pripomi-nja, da je že davno razposlalo na šol-ska vodstva položnice. Kdor je nima več, naj piše ponjo tovarišici blagajničarki g. Anici Sedejevi v Ribnici, oziroma pred-sedniku na ravnateljstvo meščanske šole. Dolžnost vsakega organiziranca(ke) je izpolnjevati točno in natančno svoje obveznosti napram društvu, zato upa, da mu pričujoče niče ne zameri. Kdor je že vplačal članarino, naj pomisli na bliža-joče se novo leto, v katerem doživimo uresničenje svojih najvišaljših teženj. Kdor je kaj dolžan, naj pa seže v žep in zadosti svojim dolžnostim, ki jih ima do društvene blagajne, na katero toplo ape-lira tovariši glavni blagajnik, ki ima tudi obveznosti napram centrali v Beogradu. — Predsedstvo. — O p.: Ta poziv je pri-meren tudi za druga društva in člane. One, ki niso poravnali članarine vsaj za nekaj mesecev naprej, naj se takoj javi uravni, da se jim ustavijo listi, sicer jamči za te zneske društvo samo.

— V Šmartnem pod Šmarno goro je imel v nedeljo, dne 27. 11. 21. nadzornik za šolske vrtove, gospod Črnagoj pred-a-vanje o Srbiji. Predavanja se je udeležil tudi okrajni šolski nadzornik gosp. Rape. Šolska soba je bila nabito polna, kar ka-že, da je gosp. Črnagoj še jako priljubljen pri ljudeh, dasi je že 26 let, kar je služ-boval na tukajšnji šoli. Predavanje je bi-lo zelo zanimivo in poučno. Predavatelj je posebno poudarjal demokratski duh, ki je med vsemi sloji srbskega naroda, nje-govo odkritosrčno gostoljubnost ter ljn-bezen, ki jo goji do nas — Slovencev. Zanimivo je bilo opisovanje zadržnega življenja. Omenil je dalje, da so nam Srbi pri vzgajanju slivnih nasadov in pri vino-gradih lahko za zgled. Srbski narod bo v 10 letih, ko se mu zacelijo vojne rane, prekosil gospodarsko nas Slovence, kajti on stremi k učenju in napredku, kar kaže s tem, da se zelo zanima za šole. Vsaka

šola ima v Srbiji eden, dva do tri orala zemlje okoli šole, da zamore učitelj uspeš-no poučevati kmetijstvo. Razum tega ima vsak kraj v Srbiji svojo kmetijsko šolo, kakor je naša na Grmu. Predavanje je na-pravilo na poslušalce zelo dober vtis. Marsikdo je dobil po predavanju drugac-no sliko, o bratih Srbih, kakor jo je imel prej, morda celo izza avstrijskih časov. Gosp. predavatelj je govoril odkrito iz srca, s polno ljubeznijo do bratov Srbov. Dosegel je velik uspeh na polju narodne-ga edinstva. Po predavanju se je razvila v gostilni pri Rotarju neprisiljena zabava, kjer je zapel pevski zbor „Zarja“ par pe-smi. Gosp. Črnagoj se je z veseljem spo-minjal svojih mladih let na tej šoli ter iz-rekel pohvalo pevskemu zboru „Zarja“. Gosp. okrajni šolski nadzornik je ocenil trud gospoda Črnagoja, pohvalil pa je tu-di delo in trud tukajšnjega učiteljstva, na kar smo se vsi zadovoljni razšli.

— Usposobljenostni izpiti za obče-ljudske in meščanske šole so se vršili v Ljubljani od 5.—14. novembra. Priglasilo se je 37 kandidatov, 47 kandidatkinj. Uspeh izpitov je sledeči: a) za meščanske šole so bili usposobljeni: Dragan Anton (II.), Smerdelj Anton (I.), Deržaj Marija (II.), S. Rakovec Jožefa (III.), S. Sušnik Marija (I.), Tavčar Marija (II.), S. Trtnik Alma (III.), Waschte-Burger Klodilda (III.), z odliko, S. Zupančič Uršula (II.); b) specialni izpit so naredili: Čeh Egidij za srbohrvaščino na mešč. šolah, Pil-gram Ivan za II. skupino s slov. učnim jezikom, Verbančič Zofija za italijanščino, M. Wagner Emilija za francoščino, Seči Ludovik in Seči Olga za Ij. šole s slov. učnim jezikom; c) dopolnilni izpit iz napravila: Bezlag Franica iz petja in telovadbe; d) za ljudske šole so bili usposobljeni: Bitenc Karel, Bolhar Alojzij, Burja Rihard, Debeljak Albert, Deržaj Emerik, Flajs Andrej, Horn Peter, Kav-čič Ivan, Metlika Anton, Pečar Franc, Peterlin Alojzij, Petje Ignacij, Plehan Albin, Rabič Alojzij, Seliškar Anton, Se-ručar Franjo, Smigov Julij, Škrinjar Alojzij, Šulin Matija, Terpin Jožef, Tiran Ernest, Trošt Franc, Weit Franc, Wigele Ferdo, Zavrnšek Stanko z odliko, Zupan-čič Jožef, Žahar Jožef z odliko, Bevk Anda z odliko, Drassal Elizabeta, Gaber-jevičič-Praprotnik Zofija, Gande - Trešait, Flabjan Danica, Hočevlar Vera, Iskra Iva-na, Jagodič Franja, Jerman Viktorija, S. Koncilija Justina, Lehmann Marija, Ma-rinko Franja, Menaše - Komar Helena, Miklavčič Antonija, Mohorič Vera, Mur-gel Ana, Petelin Jožica, Petelin Pavla, Piškur Ana, Plehan Franja, Premk Ma-rija, Premrov Jožica, Rohida Ljudmila, Rozman Marija, Rudolf Vida, Saksida Berta, Sever Vera, Stres Milena, Vodi-šek Josipina, Widmar Marija. Reprobi-rani so bili trije kandidati in dve kan-didatinji za ljudske šole ter dve kan-di-datinji za izpit iz slov. učnega jezika. Med ustnim izpitom so odstopili: en kandidat in ena kandidatinja za mešč. šole, en kandidat za ljudske šole ter ena kandidatinja za izpit iz francoščine.

— Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani se velesrečno učiteljstvu ponovno najiskrenejše zahvalju-je, za vse veliko in idealno delo, ki ga opravlja v korist Jugoslovanski Matice. Janes prosi pokrajinski odbor naše učiteljstvo, da isto opozori mladino, da prid-no nabira znanke v korist Jugosloven-ske Matice. Dobrodošle so nam znanke vseh vrst. Posebno še naše jugosloven-ske. Prosimo samo naj ne trga mladina znanek s kuverti, ampak naj jih lepo pre-vižno odreže kar s papirjem vred. Pri tem je seveda paziti, da se ne pokvari zobčasti rob. Kajti le popolnoma cele moremo s pridom vnovčiti. Z zbirko znanek, posebno ako se ista intenzivno vrši je zagotovljen Jugoslovanski Ma-tiči znaten vir dohodkov.

— Vse one šole, ki so dobile srečke Jugoslov. Sester v razpečavo, prosim, da istih ne vračajo, ker se je rok zbeba-rija podaljšal. Ta pa bo pravočasno ob-lavljen po vseh časopisih. Odbor Kola Jugoslov. Sester

— Katera šola ima morda stare sten-ske table za čitanje, črke, ali sploh učila — katerih ne rabi, ali ki bi jih lahko po-grešala — za nas bedne Prekmurce. Nih računala nimamo! Usmilite se nas in da-rujte, kar morete. Potrebno je. Hotijo pri Dol. Lendavi, Jelka Azmanova.

— Umrla je dne 22. novembra t. l. tovarišica gospodična Minka Gregorec, učiteljica pri Mariji Snežni, na svojem domu pri starših v Mengšu pri Kranju. Na sklepa šole avgusta je še poučevala marljivo svojo ljubečo mladino, žal v po-čitnicah je zbolela, trpela na pljučnici, kar ji je nit življenja pretrgalo. Bila je vrla članica svetolenaškega učit. dru-štva, natančna v izpolnjevanju svojih